

Na podlagi četrtega odstavka 24. člena, prvega odstavka 25. člena, tretjega odstavka 29. člena, petega odstavka 48. člena, drugega odstavka 49. člena in četrtega odstavka 51. člena zakona o živiloreji (Uradni list RS, št. 18/02, 110/02 – ZUreP-1 in 110/02 – ZGO-1) izdaja minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

P R A V I L N I K

o metodah za merjenje in ocenjevanje lastnosti kopitarjev in metodah za napovedovanje genetskih vrednosti za kopitarje

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina pravilnika)

Ta pravilnik določa metode za merjenje in ocenjevanje lastnosti kopitarjev in metode za napovedovanje genetskih vrednosti za kopitarje ter zbirke podatkov o lastnostih kopitarjev in genetskih vrednosti za kopitarje.

2. člen

(pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, imajo naslednji pomen:

- 1. žival je vsaka žival vrste konj ali osel ter križanci med tema vrstama;
- 2. tekmovanje s kopitarji je vsako konjeniško tekmovanje, vključno s konjskimi dirkami, preskakovanjem ovir, tridnevno preizkušnjo, dresuro, tekmovanji vpreg in razstavami, ki se izvajajo v skladu s predpisom, ki ureja pogoje za promet in udeležbo kopitarjev na tekmovanjih in zbiranje podatkov na teh tekmovanjih, in v skladu z rejskim programom;
- 3. lastnosti kopitarjev so lastnosti zunanosti in delovne sposobnosti ter druge lastnosti, ki so določene v rejskem programu.

II. METODE ZA MERJENJE IN OCENJEVANJE LASTNOSTI KOPITARJEV

3. člen

(metode za merjenje in ocenjevanje lastnosti kopitarjev)

(1) Metode za merjenje in ocenjevanje lastnosti kopitarjev po tem pravilniku se nanašajo na:

- ocenjevanje zunanosti;
- lastno preizkušnjo v pogojih reje;
- lastno preizkušnjo na testni postaji ali na prej določenih lokacijah izven testne postaje, kjer poteka preizkus živali pod enakimi pogoji;
- lastno preizkušnjo na tekmovanjih s kopitarji;
- ocenjevanje zunanosti sorodnikov;
- preizkušnjo sorodnikov (čistopasemskih oziroma križancev) v pogojih reje;
- preizkušnjo sorodnikov (čistopasemskih oziroma križancev) na testni postaji;
- preizkušanje sorodnikov na tekmovanjih s kopitarji;
- biološke in genske teste.

(2) Lastnosti ocenjujemo ali merimo z namenom, da vrednotimo zunanost, rast, porabo krme, odpornost, plodnost, delovne sposobnosti kopitarjev in druge lastnosti. S selekcijskim programom se za posamezno pasmo glede na njene značilnosti natančneje določi, katere lastnosti se meri oziroma ocenjuje ter na kakšen način.

(3) Seleksijski program mora vsebovati opis vseh izbranih metod iz prvega odstavka tega člena, ki se uporabljajo pri izvajanju rejskega programa. Opisane morajo biti predvsem metode, načini meritev in ocen posameznih lastnosti.

4. člen

(ocenjevanje zunanosti)

Ocenjevanje zunanosti je sestavni del odbire in selekcije kopitarjev. Pri ocenjevanju je treba upoštevati zunanje značilnosti pasem in kondicijo živali. Zunanost se ocenjuje ob odstavitvi (starost okoli 6 mesecev) in ob spolni zrelosti v skladu z rejskim programom. Ocenijo se zlasti pasemski tip in splošni videz, posamezni deli telesa, hodi, spolni organi prirojene napake in drugo. Ob ocenjevanju zunanosti se za posamezne plemenske živali ugotovijo tudi pomanjkljivosti zunanosti. Izbor in definicija lastnosti ter načini ocenjevanja morajo biti za posamezno pasmo kopitarjev določeni v rejskem programu.

5. člen

(lastna preizkušnja v pogojih reje)

Lastna preizkušnja živali v pogojih reje pomeni spremljanje, merjenje in ocenjevanje lastnosti neposredno v reji na tistih živalih, ki so z rejskim programom vključene v preizkušnjo.

6. člen

(lastna preizkušnja na testni postaji ali na določenih lokacijah izven testne postaje)

- (1) Lastna preizkušnja živali na testni postaji ali na določenih lokacijah izven testne postaje pomeni preizkus delovnih sposobnosti živali, ki so predvidene za plemo.
- (2) Lastna preizkušnja živali na testni postaji poteka v določenem časovnem obdobju. Delovna sposobnost se ocenjuje v času testa (delna ocena) in ob zaključku testa (končna ocena). V testno postajo se lahko vhljevajo živali, ki izpolnjujejo pogoje, določene s selekcijskim programom.
- (3) Lastna preizkušnja živali na določeni lokaciji se opravi v obliki enkratne ocene delovne sposobnosti. Način ocenjevanja, pogoji za izvedbo preizkušnje in pogoji za udeležbo živali na teh preizkušnjah so določeni z rejskim programom.

7. člen

(lastna preizkušnja živali na tekmovanjih)

(1) Merjenje in ocenjevanje delovnih sposobnosti kopitarjev po tem pravilniku se nanašajo na preizkušanje na osnovi podatkov, zbranih na tekmovanjih s kopitarji in drugih prireditvah,

razstavah, sejmih ali tradicionalnih prireditvah s kopitarji, katerih namen je ugotavljanje delovnih sposobnosti kopitarjev.

(2) Pogoje in načine merjenja in ocenjevanja delovnih sposobnosti kopitarjev se določi z rejskim programom.

8. člen

(ocenjevanje in preizkušnja sorodnikov – čistopasemskih in križancev)

(1) Ocenjevanje in preizkušnja sorodnikov (čistopasemskih in križancev) pomeni ocenjevanje, spremljanje in merjenje lastnosti na sorodnikih tistih živali, ki so predvidene za pleme. Dovoljeni so zlasti naslednji načini preizkušnje sorodnikov:

- ocenjevanje zunanosti;
- preizkušnja v pogojih reje;
- preizkušnja na testni postaji;
- preizkušnja na tekmovanjih s kopitarji.

(2) Živali, ki se ocenjujejo ali preizkušajo, morajo biti vključene v ocenjevanje ali preizkušnjo tako, da je možna zanesljiva primerjava med plemenskimi živalmi. Preizkus se opravi tudi na križancih, kadar je to določeno z rejskim programom.

9. člen

(biološki in genski testi)

(1) Biološki in genski testi se opravljajo za zbiranje podatkov v podporo selekcijskim odločitvam in preveritvi porekla. V rejskem programu mora biti podrobneje opisano izvajanje bioloških in genskih testov. Opis mora vsebovati:

- način in čas jemanja vzorcev oziroma meritev in ocen;
- metodo in postopek dela;
- način uporabe rezultatov v selekcijske namene.

(2) Metode bioloških in genskih testov morajo biti v skladu z rejskim programom. Rezultati testov iz prejšnjega odstavka morajo biti vključeni in uporabljeni pri odbiri plemenskih kopitarjev.

10. člen

(kopitarji v preizkusih)

Kopitarji, katerih lastnosti se merijo ali ocenjujejo po določilih tega pravilnika v skladu z rejskim programom, morajo:

- biti označeni v skladu s predpisom, ki ureja identifikacijo in registracijo kopitarjev;
- biti izbrani in obravnavani na način, ki zagotavlja nepristransko ocenjevanje;
- glede na način preizkusov izpolnjevati pravila selekcijskega programa.

11. člen

(postopki in načini preizkusov)

Postopki in načini preizkusov morajo biti podrobno opisani v selekcijskem programu. Za posamezno metodo iz prvega odstavka 3. člena tega pravilnika mora biti pri postopkih glede na način preizkusov upoštevano zlasti, da:

- se preizkusi znotraj posameznih pasem izvajajo v izenačenih pogojih;
- je za izvajanje meritev zagotovljena in uporabljena ustrezna merilna in laboratorijska oprema;
- so določeni pogoji za sprejem živali v preizkus (starost, kategorija in drugo);
- je določena dolžina predtestnega obdobja in obdobja preizkusa;
- so določene lastnosti, načini merjenja ter merilna sredstva in naprave;
- je opisana potrebna dokumentacija za zbiranje podatkov o preizkusih živali, da so opisane zbirke podatkov, način arhiviranja ter postopki obdelave podatkov;
- je razporeditev živali v preizkusih izvedena na način, ki zagotavlja zanesljivo primerjavo med živalmi.

III. METODE ZA NAPOVEDOVANJE GENETSKIH VREDNOSTI ZA PLEMENSKE KOPITARJE

12. člen

(metode za napovedovanje genetskih vrednosti za plemenske kopitarje)

- (1) Napovedovanje genetskih vrednosti plemenske kopitarjev izvajajo priznane rejske oziroma druge priznane organizacije v živinoreji v skladu s selekcijskim programom.
- (2) Pri vseh usmeritvah reje se za posamezne lastnosti napovedujejo genetske vrednosti, če je ta obveza določena z rejskim programom.
- (3) Metode za napovedovanje genetskih vrednosti morajo zagotavljati nepristransko vrednotenje genetskih vrednosti, na katere ne vplivajo glavni dejavniki okolja in struktura podatkov. Statistični modeli za napovedovanje genetskih vrednosti morajo biti podrobno opisani v selekcijskem programu.
- (4) Pri napovedovanju genetskih vrednosti je treba navesti točnost ocenjevanja. Pri objavi rezultatov genetskih vrednosti je treba navesti točnost ocene in datum ocenjevanja.
- (5) Priznana rejska organizacija mora v skladu s svojimi pravili zagotoviti objavo vseh genetskih posebnosti in morebitnih prirojenih napak živali, ki so vključene v testiranje v skladu s potrjenim rejskim programom.
- (6) Priznana rejska organizacija mora zagotoviti objavo ocene plemenske vrednosti za lastnosti, ki jih za posamezno pasmo določi selekcijski program, postopka in kriterijev za razvrščanje živali v kakovostne razrede glede na ocenjeno plemensko vrednost ter objavo načina izračuna, prikaza in objave ocene plemenskih vrednosti.

IV. ZBRKE PODATKOV O LASTNOSTIH KOPITARJEV TER NAČIN IZMENJAVE PODATKOV

13. člen

(zbirke podatkov o lastnostih kopitarjev ter način izmenjave podatkov)

- (1) Organizacije v živinoreji iz 84. člena zakona o živinoreji (Uradni list RS, št. 18/02, 110/02 – ZUreP-1 in 110/02 – ZGO-1; v nadaljnjem besedilu: zakon), so dolžne voditi zbirke podatkov o lastnostih kopitarjev. Če izvajajo posamezna strokovna opravila iz rejskega programa odobrene ali druge priznane organizacije v živinoreji, morajo zbrane podatke v skladu z rejskim programom pošiljati priznani rejski organizaciji. Zbrane podatke morajo odobrene ali druge priznane organizacije v živinoreji arhivirati za obdobje najmanj petih let. Za živali, vključene v rejski program, mora priznana rejska organizacija trajno vzdrževati in voditi zbirke podatkov o izvoru, poreklu in lastnostih kopitarjev v skladu z določili rejskega programa.
- (2) Podatki, ki jih je treba zbirati v selekcijske namene, morajo biti določeni v selekcijskem programu. Če selekcijski program predvideva tudi uporabo podatkov iz 26. člena zakona, morajo biti ti podatki vključeni v izvajanje selekcijskega programa. Za potrebe izvajanja rejskega programa pri kopitarjih se morajo uporabljati tudi podatki, zbrani v skladu s predpisom, ki ureja identifikacijo in registracijo kopitarjev. Temelj izvajanja selekcijskega programa so podatki o lastnostih kopitarjev, zbrani na načine iz 3. člena tega pravilnika. Za izvajanje posameznih opravil iz rejskega programa (npr. izvajanje meritev, beleženje in posredovanje podatkov) morajo imeti izvajalci ustrezno merilno, laboratorijsko, programsko in strojno opremo, ki izpolnjuje predpisane pogoje, kar mora biti opredeljeno v rejskem programu.
- (3) Podatki, pridobljeni v preizkusih iz 3. člena tega pravilnika, se uporabljajo za potrebe izvajanja rejskega programa in za vrednotenje genetskih vrednosti, analize tujih genov, primerjalne analize med rejci, spremljanje in analizo fenotipskih sprememb, vrednotenje učinkov selekcije ter drugo. Kadar se podatki zbirajo v okviru javne službe v živinoreji, so v skladu s 24. členom zakona zbirke teh podatkov last Republike Slovenije in so javno dostopne v skladu z zakonom in zakonom, ki ureja dostop do informacij javnega značaja. V vseh drugih primerih so zbirke podatkov iz tega odstavka last priznanih rejskih organizacij, ki vodijo rodovniške knjige, in se mora uporabnik za dostop in uporabo teh zbirk podatkov dogovoriti z lastniki.
- (4) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka morajo biti vse navedene zbirke podatkov na voljo inšpekcijskim službam in ministrstvu, pristojnemu za živinorejo.

V. KONČNA DOLOČBA

14. člen

(končna določba)

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 321-06-273/2003

Ljubljana, dne 10. decembra 2003.

EVA 2003-2311-0292

mag. Franci But I. r.  
Minister  
za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano